

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **T. M. T.**, zast. advokátem Mgr. Jiřím Ježkem, se sídlem Dvořákova 937/26, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 7. 2021, č. j. 19 Az 56/2020 – 43,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 7. 2021, č. j. 19 Az 56/2020 - 43, **se ruší.**

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 9. 2020 č. j. OAM-299/ZA - ZA11 - HA13 -2020, **se ruší** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

III. Žalovaný je povinen uhradit žalobci náhradu nákladů soudních řízení ve výši **13 600 Kč** k rukám advokáta Mgr. Jiřího Ježka, se sídlem Dvořákova 937/26, Ostrava, a to do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí

žalovaného ze dne 24. 9. 2020 č. j. OAM-299/ZA - ZA11 - HA13 -2020; tímto nebyla stěžovateli udělena žádná z forem mezinárodní ochrany.

[2] V žalobě stěžovatel označil za nesprávné zejména úvahy žalovaného stran možnosti udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu. Tvrdil, že obavy z rozdělení rodiny jsou zcela reálné. Poukázal na to, že mezi přesvědčivostí obav a trestním odsouzením lze těžko najít souvislosti, které dovozuje žalovaný; zdůraznil, že trestní odsouzení nezamlčel, stejně jako to, že byl spolupracujícím obviněným; jednání, za které byl odsouzen, bylo hrubou chybou v jeho jinak řádném životě, za kterou již pykal a za niž ještě dlouhé roky bude platit (mimo jiné náhradu škody) a z níž si odnesl velké ponaučení. Když byl odsouzen, neměl na výběr, zda půjde do vězení nebo ne, proto nedává příliš smyslu konstatování žalovaného, že *„místo toho, aby pečoval o své nezletilé děti, významnou část jejich života strávil ve výkonu trestu odnětí svobody. Tato skutečnost rozhodně nesvědčí o opravdovém zájmu jmenovaného o jeho děti“*. Chtěl-li žalovaný napsat něco jiného, než nakonec formuloval, tedy, že spáchání trestné činnosti nesvědčí o jeho opravdovém zájmu o děti, pak by šlo o závěr zkratkový a ne zcela správný. Zdůraznil, že v České republice žije od roku 1998, ve Vietnamu byl naposledy v roce 2007 a po smrti svých rodičů tam má toliko bratra, veškeré sociální vazby má v České republice; jeho družka žije v České republice od roku 2004 a od téže doby zde také podniká; jejich děti jsou v České republice zcela integrovány, navštěvují zde školní zařízení, mají tu kamarády a Česká republika je pro ně prakticky domovem. Hovoří česky a vietnamštinu neovládají. Družka chce v České republice zůstat společně s dětmi. Bude-li nucen opustit Českou republiku (byť není vyhoštěn, ale „pouze“ ztratil pobytové oprávnění), přijde tím o rodinu i své děti a děti přijdou o otce. Pokud by nutil k odjezdu do Vietnamu svou rodinu, připravil by jak svou družku, tak i děti o veškeré jejich zdejší kontakty a děti, jejichž rodnou zemí je Česká republika, by uvrhl do zcela neznámého prostředí, do země s naprosto odlišnou kulturou, do země, jejíž jazyk příliš neovládají. Znamenalo by to pro ně naprostý předěl v jejich životě a vývoji. Žalobce namítal, že postup žalovaného, který jej fakticky nutí opustit jak Českou republiku, tak i svou partnerku a nezletilé děti, může být považován za porušení mezinárodních závazků České republiky, a to zejména článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a současně též Úmluvy o právech dítěte. Poukázal na to, že žalovaný se těmito okolnostmi nezabýval, resp. alespoň to nijak neplyne z odůvodnění napadeného rozhodnutí, byť stěžovatel tyto okolnosti formuloval ve své žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[3] **Krajský soud** neshledal žalobu důvodnou. Konstatoval, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že tvrzeným důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany je legalizace pobytu stěžovatele na území České republiky, neboť pozbyl pobytové povolení kvůli svému uvěznění pro trestnou činnost drogového charakteru. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný zjistil skutkový stav v potřebném rozsahu, obstaral si dostatek informací k vydání rozhodnutí, které krajský soud shledal v souladu se zákonem.

[4] Krajský soud s odkazem na § 14 zákona o azylu podotkl, že z dikce tohoto ustanovení je zřejmé, že zákonodárce pro udělení humanitárního azylu nestanovuje pevná pravidla či důvody, pro které lze humanitární azyl udělit; připomněl, že o humanitární azyl nelze žádat, není na něj právní nárok a posouzení důvodů žadatele je otázkou uvážení správního orgánu. Současně zdůraznil, že samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu

soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný své úvahy vedoucí k neudělení humanitárního azylu uvedl na straně 7 a také částečně na straně 9 správního rozhodnutí, hodnotil nejen osobu stěžovatele, jeho pobytovou historii, zdravotní stav, sociální situaci a to, že o pobytové oprávnění přišel v důsledku závažné trestné činnosti drogového charakteru, za kterou byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, ale také celkově rodinnou a sociální situaci jeho rodiny. Přímo z osobních předpokladů samotného stěžovatele dle krajského soudu nevyplývají důvody zvláštního zřetele hodné; je zdravý a je práce schopnou osobou, důvodem není ani to, že zde žije od roku 1998. Pochybení neshledal krajský soud ani v hodnocení rodinné situace, poukázal na to, že družka sama se o děti starala, když byl stěžovatel několik let ve výkonu trestu. Žalovaný dle krajského soudu dospěl ke správnému závěru, že životní situaci stěžovatele nelze považovat za nikterak mimořádnou a jeho případ není případem zvláštního zřetele hodným.

[5] Pokud jde o článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, tedy o posouzení otázky, do jaké míry je cizinci znemožněn jeho rodinný, případně soukromý život v jeho zemi původu a do jaké míry je tedy přijímací stát z tohoto důvodu povinen umožnit mu přenést si svůj rodinný, respektive soukromý život na své území, krajský soud uvedl, že z informací o zemi původu, ani z výpovědi stěžovatele před správním orgánem nelze dovodit, že by v zemi původu nebylo možné rodinný vztah s jeho družkou a dětmi uskutečňovat, což potvrzuje ta skutečnost, že družka a jejich děti nejsou státními příslušníky České republiky, jedná se o státní občany Vietnamu. Česká republika proto není jediným státem, v němž by mohl být jejich rodinný život realizován. Krajský soud dále konstatoval, že každé vycestování cizince, a to zvláště v případě jeho předchozího dlouhodobého pobytu v České republice, může obecně představovat zásah do jeho rodinného a soukromého života; zákon o azylu poskytuje ovšem ochranu až v případech nepřiměřeného zásahu; o nepřiměřený zásah se však dle rozsudku NSS č. j. 1 Azs 84/2015 – 24, nejedná, může-li cizinec a jeho rodina vést svůj soukromý a rodinný život v jiné zemi, například v domovském státě. Rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany tedy zpravidla nemůže být samo o sobě v rozporu se základním právem cizince na respektování jeho soukromého a rodinného života, i když by realizace takového práva předpokládala jeho pobyt na území České republiky (viz usnesení NSS č. j. 2 Azs 66/2008-52). Co se týká nezletilých dětí, pak úvahy o nepřiměřeném zásahu do práva nezletilých dětí na takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jejich blaho, by mohlo dle krajského soudu dojít za situace, kdy by byli nuceni území České republiky opustit oba rodiče. Krajský soud poté uvedl, že neshledal pochybení v postupu žalovaného ohledně posouzení otázky pro případné udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, a proto žalobu zamítl.

[6] **V kasační stížnosti** stěžovatel namítá důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Tvrdí, že krajský soud rovněž hrubě pochybil při výkladu procesního práva. Stěžovatel se podanou žalobou domáhal zrušení správního rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany; žalobu zaměřil na osobní poměry své a své rodiny s tím, že neudělení mezinárodní ochrany (a s ohledem na jeho situaci nutnost opuštění České republiky) by bylo vedlo k porušení mezinárodních závazků, kterými je vázána Česká republika; stěžovatel výslovně odkazoval

na čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a na Úmluvu o právech dítěte. Stěžovatel svou žalobu nijak neměnil ani neuplatňoval nové vady napadeného správního rozhodnutí či předchozího řízení. U soudního jednání toliko doplnil právní argumentaci, jíž pouze rozvinul tu stávající, a to i v reakci na vyjádření žalovaného k žalobě. (Jednalo se zejména o odkaz na rozsudek NSS č. j. 5 Azs 7/2012 - 28 a judikáty Evropského soudu pro lidská práva Jakupovic vs. Rakousko a Jeunesse vs. Nizozemí.) Na tyto argumenty krajský soud odmítl reagovat (viz odst. 3 napadeného rozsudku: „*Krajský soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen s. ř. s.), v mezích žalobních bodů. K dalším námitkám, které žalobce uvedl u soudního jednání dne 13. 7. 2021, a to k těm nad rámec těch, které nebyly v žalobě uvedeny, krajský soud nepřihlédl, neboť byly uplatněny po lhůtě pro podání žaloby stanovené v § 72 odst. 1 s. ř. s. Při přezkoumání rozhodnutí vycházel soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání rozhodnutí žalovaným (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).*“. Tím, že se krajský soud nevypořádal s argumentací stěžovatele, zatížil své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti.

[7] Stěžovatel poukazuje v souvislosti s povinností správního orgánu přihlížet rovněž k právům dítěte na rozsudek NSS č. j. 5 Azs 7/2012 - 28, s nímž je postup žalovaného i krajského soudu v rozporu. Pochybení krajského soudu, a tedy i důvod přijatelnosti kasační stížnosti, spatřuje stěžovatel rovněž v tom, že krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu. Konečně stěžovatel spatřuje přijatelnost kasační stížnosti s ohledem na vhodnost vyřešení další právní otázky, zda nepřiměřeným zásahem do práva nezletilých dětí na rodinný život ve smyslu čl. 8 Úmluvy je teprve situace, kdy by byli nuceni území České republiky opustit oba rodiče, či zda nepřiměřeným zásahem může být i nucené opuštění jednoho rodiče.

[8] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že posouzení situace stěžovatele správním orgánem v souvislosti s (ne)udělením humanitárního azylu vykročilo z mezí správního uvážení, neboť závěry o „nikterak mimořádné situaci“ jsou v očividném rozporu s realitou. Krajský soud na vybočení správního orgánu ze zákonného rámce nereagoval a porušení zákona tak aproboval. Správní orgán ani soud nijak nereflektovaly situaci stěžovatele ani partnerky stěžovatele a zásah do jejího rodinného života. Ani správní orgán ani soud se nezabývaly reálností přestěhování celé rodiny do Vietnamu. Jako naprosto nepatřičný závěr se jeví konstatování soudu, že opuštění území (a tedy i rodiny, která by zůstala v tuzemsku) jedním rodičem není nepřiměřeným zásahem, tím by bylo až opuštění obou rodičů. Stěžovatel opakovaně uvádí, že žije v České republice již od roku 1998, je zde plně integrován; jeho osobní a rodinný život je vázán výhradně na Českou republiku, zatímco jeho vazby na Vietnam jsou zanedbatelné. Stěžovatel zde dlouhodobě žije se svou partnerkou, s níž pečuje o společné tři děti, přičemž nejstarší dceři bude letos 17 let a studuje Gymnázium a Obchodní akademii Orlová, prostřední dceři bude letos 9 let a navštěvuje Základní školu v Rychvaldě a nejmladšímu synovi byly 4 roky a navštěvuje školku. Bez ohledu na to, že partnerka a tím pádem i děti stěžovatele mají státní občanství Vietnamu, je jejich domovem Česká republika. Zejména u dětí stěžovatele o tom nemohou být žádné pochyby – zde se narodily, zde navštěvují školu, zde mají veškeré vazby, kamarády; naproti tomu ve Vietnamu nikdy nebyly a jeho prostředí neznají a vietnamsky nemluví (rozumějí několika výrazům, ale ani běžné konverzaci už nerozumějí). Přestěhování rodiny do Vietnamu se jeví jako naprosto neúnosné, neboť by představovalo

zcela nepřiměřený zásah zejména do života dětí. Pokud by partnerka stěžovatele pro zachování svého rodinného života následovala stěžovatele do Vietnamu, musela by s sebou vzít i své děti, což by vzhledem k výše uvedenému byl naprosto zásadní zásah do jejich života. Varianta, že by se stěžovatelem odjela do Vietnamu a nezletilé děti zde zanechala, je nepředstavitelná a snad i právně nemožná (stěžovatel to konstatuje pouze proto, protože netuší, jak si má přesně vykládat větu krajského soudu o tom, že nepřiměřeným zásahem do práv dětí by byla teprve situace, kdy by byli nuceni území ČR opustit oba rodiče). Popsané okolnosti se stěžovateli jeví jako důvod hodný zvláštního zřetele (ve smyslu § 14 zákona o azylu). Nutnost opuštění České republiky způsobí zásah do práva na rodinný život nejen stěžovatele samotného, ale současně též do práva na rodinný život jeho partnerky a do práva na rodinný život stěžovatelovým nezletilým dětem. Takový zásah může být chápán jako porušení závazku z čl. 8 Úmluvy, tedy důvod pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu.

[9] Žalovaný ve vyjádření uvedl, že správní rozhodnutí považuje za správné a zákonné, konstatuje, že se mu podařilo vyvrátit tvrzenou obavu stěžovatele, že mu v zemi původu hrozí vážná újma či pronásledování. Rozsudek krajského soud je dle žalovaného za srozumitelný a opřený o dostatek skutkových zjištění a v souladu s judikaturou. Navrhuje kasační stížnost pro nepřijatelnost odmítnout, popř. zamítnout.

[10] **Nejvyšší správní soud** po konstatování k´včasnosti kasační stížnosti, jakož i splnění ostatních podmínek řízení hodnotil, zda je kasační stížnost přijatelná. Jedná se o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce; v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[11] K vlastnímu vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

[12] Stěžovatel kasačními námitkami míří především k zásadnímu pochybení krajského soudu v řízení před soudem, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele; dále namítá, že krajský soud nerespektoval judikaturu NSS. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přijatelnou.

[13] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a z důvodů, které stěžovatel v kasační stížnosti uplatnil, zkoumal rovněž, zda netrpí vadami, k nimž by byl povinen přihlížet z úřední povinnosti (§109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost je důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud především nemůže přisvědčit závěru krajského soudu o opožděnosti žalobních námitek, jimiž se krajský soud nijak nezabýval. Nejvyšší správní soud porovnáním obsahu žaloby a argumentace v ní a obsahu protokolu z jednání před krajským soudem ze dne 13. 7. 2021, č. l. 38 nedospěl k závěru, že stěžovatel při jednání uplatnil zcela nové žalobní body. Je pravdou, že § 14a zákona o azylu poprvé uvedl výslovně stěžovatel až při jednání, nicméně nelze pominout, že jakkoli stěžovatel v žalobě namítá nesprávné posouzení ohledně neudělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu od počátku řízení, a to i výslovně v žalobě namítá porušení mezinárodních závazků, a to konkr. č. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Úmluvy o právech dítěte; v žalobě stěžovatel podrobně popsal skutečnosti týkající se soukromého a rodinného života reflektující především oprávněné zájmy tří nezletilých dětí, které jsou v České republice zcela integrovány.

[16] Skutečnost, že stěžovatel popsané okolnosti vyhodnotil (nesprávně) jakožto případ zvláštního zřetele hodný, který odůvodňoval dle stěžovatele udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, však nemůže jít k jeho tíži. Za situace, kdy stěžovatel se zjevně v žalobě dovolával důvodů doplňkové ochrany, přičemž při jednání uvedl rovněž § 14a zákona o azylu, nelze dospět k závěru, že uplatnil nepřípustné žalobní novoty. Pokud stěžovatel již v žalobě namítal porušení mezinárodních závazků vyplývajících z konkrétních úmluv, již z podstaty této námitky a obsahu žaloby je zcela zjevné, že se dovolává (ne)udělení doplňkové ochrany, resp. tvrdí vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Nejvyšší správní soud konstatuje, že krajský soud postupoval zcela formalisticky, pokud se zabýval výhradně otázkou humanitárního azylu, aniž by si ujasnil, čeho se stěžovatel skutečně domáhá; tvrzení uvedená v žalobě a dále podpořená doplněním žalobní argumentace při jednání přitom zcela jasně vypovídala o tom, kam stěžovatel svými námitkami míří. Jak již bylo uvedeno, nepřesná či nesprávná právní kvalifikace nemůže jít k tíži stěžovatele za situace, kdy je ze skutkových tvrzení zjevné, porušení které právní normy se stěžovatel ve skutečnosti dovolává. Podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu se za vážnou újmu považuje: a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Stěžovatel zcela zjevně a jednoznačně tvrdil právě vážnou újmu z posledně uvedeného důvodu.

[17] Nejvyšší správní soud konstatuje, že byť stěžovatel vážnou újmu dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu tvrdil v průběhu celého správního řízení, žalovaný v tomto směru nevedl podrobnější pohovor, ani nevyslechl např. družku či alespoň nejstarší děti stěžovatele za účelem zjištění skutečných vazeb a vztahů v rodině. Ve svém rozhodnutí pak žalovaný konstatoval, že mezinárodní ochrana nebyla stěžovateli přiznána, neboť nesplňuje důvody pro udělení azylu, přičemž nesplňuje ani důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, přičemž zmínil pouze § 14a odst. 2 písm. b) a c) zákona o azylu. Žalovaný dospěl ke zcela neodůvodněnému závěru, že vycestování stěžovatele

není v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, a to již jen proto, že tuto skutečnost vůbec nezjišťoval.

[18] Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 5 Azs 207/2017 - 36, ze dne 25. 4. 2019, mimo jiné konstatoval: „*Rozhodnutí správního orgánu o tom, že se žadateli neuděluje mezinárodní ochrana dle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, nemůže obstát, pokud správní orgán rezignuje na své základní povinnosti v řízení ve věci mezinárodní ochrany, tedy neprovede řádně pohovor s žadatelem tak, aby položené otázky důsledně směřovaly ke zjištění veškerých rozhodných skutečností a k prověření hodnověrnosti žadatelova azylového příběhu, neobstará si relevantní informace o zemi původu, které by byly specificky zaměřeny na azylový příběh žadatele a z něj vyplývající rozhodné skutkové otázky, a ani informace, které si obstará, řádně a objektivně nezhodnotí a s rozhodnými skutečnostmi k posouzení, zda žadatel naplňuje definici uprchlíka dle § 12 písm. b) zákona o azylu, či má nárok na udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, se řádně nevypořádá.*“. V intencích uvedeného závěru žalovaný v případě posouzení situace stěžovatele ve smyslu § 14a zákona o azylu zjevně nepostupoval. Za zcela zkratkovitou a nepřípadnou je pak třeba označit úvahu a závěr žalovaného na str. 7 správního rozhodnutí, že skutečnost, že stěžovatel byl ve výkonu trestu, namísto toho, aby se staral o děti, rozhodně nesvědčí o opravdovém zájmu stěžovatele o děti. Bez toho, že by žalovaný vůbec vztahy a vazby v rodině (a to např. i v průběhu výkonu trestu stěžovatele) jakkoli zjišťoval, nelze takový závěr označit jinak, než za spekulativní.

[19] V rozsudku ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012 – 28, Nejvyšší správní soud rovněž zdůraznil, že při posuzování otázky, zda by vycestování žadatele o mezinárodní ochranu, který žije v ČR společně se svým nezletilým dítětem a manželem bylo nepřiměřeným zásahem do jeho rodinného a soukromého života, a zda tedy jsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu se zpravidla nelze spokojit s pouhým konstatováním, že žadatel i jeho rodinní příslušnicí mají občanství země původu, a mohou tam tedy společně odcestovat a existenci rodiny tím zachovat. Správní orgán je v takovém případě povinen se zabývat nejen případnými právními, ale i faktickými překážkami takového kroku. Současně zdejší soud dodal, že není-li přestěhování rodiny do země původu právně či fakticky možné, je správní orgán dále povinen se zabývat i tím, zda má žadatel možnost získat jiné oprávnění k pobytu na území ČR, než je mezinárodní ochrana.

[20] Nejvyšší správní soud se otázkou možného porušení čl. 8 Úmluvy v případě vycestování žadatele o mezinárodní ochranu zabýval rovněž v rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, v němž uvedl, že je třeba „*rozlišovat důvody, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky ČR bylo samotné vycestování cizince [§ 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu a § 179 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“)], od důvodů, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky bylo až případné vyhoštění tohoto cizince. Samotná nutnost vycestovaní cizince do země původu při neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany a za situace, kdy cizinci nesvědčí žádný jiný důvod k zákonnému pobytu na území ČR, totiž tomuto cizinci neznemožňuje, aby si po návratu do země původu nepožádal o některou z možných forem povolení k pobytu na území ČR dle zákona o pobytu cizinců.*“. Jak dále Nejvyšší správní soud uvedl v citovaném rozhodnutí, „*obvykle právě jen dlouhodobý zákaz pobytu na území ČR může v některých případech dosáhnout intenzity nepřiměřeného*

zásahu do soukromého a rodinného života, který si cizinec za dobu svého pobytu na území ČR vytvořil. (...) Při posuzování důvodů znemožňujících vycestování cizince by byl výjimkou z výše uvedených závěrů pouze případ, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR.“ Ustanovení čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, respektive napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi. Vždy je však nutno zvážit okolnosti konkrétní věci a posoudit, zda se nejedná o případ, kdy by nepřiměřeným zásahem do rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR. Dle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2015, č. j. 1 Azs 84/2015 – 24, se však nejedná o nepřiměřený zásah, mohou-li cizinec a jeho rodina, resp. partnerka, vést svůj soukromý a rodinný život v jiné zemi, například v zemi původu. V rozsudku ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 – 65, zdejší soud rovněž připustil, že důvodem pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu může být také uplatnění extrateritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy, tedy bylo třeba zkoumat, do jaké míry je žadateli znemožněn jeho rodinný, případně soukromý život v jeho zemi původu a do jaké míry je tedy přijímající stát právě z tohoto důvodu povinen umožnit mu přenést si svůj rodinný, respektive soukromý život na své území (obdobně viz např. rozsudek NSS ze dne 29. 2. 2012, č. j. 2 Azs 38/2011 – 47).

[21] V projednávané věci však žalovaný nikterak nehodnotil faktickou a reálnou možnost přestěhování stěžovatele, který, jak tvrdil, nemá ve Vietnamu žádné zázemí a s družkou a nezletilými dětmi žije a podniká od roku 1998 v České republice, přičemž ve Vietnamu byl naposledy za rodiči, kteří již zemřeli v roce 2007. Žalovaný se omezil pouze na zjednodušenou, nijak blíže neodůvodněnou citaci právního názoru Nejvyšší správního soudu o tom, že rodinné vazby v České republice nejsou důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, a odkázal stěžovatele na řešení jeho situace pomocí institutů zákona o pobytu cizinců. Žalovaný současně nikterak nehodnotil, že stěžovatel byl podmínečně propuštěn z výkonu trestu se zkušební dobou až do 5. 5. 2025. Nezabýval se ani tím, zda stěžovatel má reálnou možnost získat za této situace jiné oprávnění k pobytu.

[22] Krajský soud aproboval rozhodnutí žalovaného resp. je shledal dostatečným, a to přesto, že trpělo výše uvedeným deficitem nepřezkoumatelnosti. Pokud krajský soud pro tuto vadu rozhodnutí žalovaného nezrušil, zatížil vadou nepřezkoumatelnosti rovněž své vlastní rozhodnutí.

[23] Nejvyšší správní soud uzavírá, že napadený rozsudek krajského soudu nemůže z hlediska zákona obstát. Krajskému soudu nelze ničeho vytknout v závěrech, které učinil v otázce humanitárního azylu; dospěl přitom ke správnému závěru, že stěžovatel nenaplnil podmínky pro udělení azylu dle § 14 zákona o azylu, přičemž tuto otázku posoudil v souladu se zákonem a konstantní judikaturou, na kterou odkázal. Nicméně, jak již bylo uvedeno výše, žalobní námitky obsahově mířily k posouzení možné vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Krajský soud se v závěru svého rozsudku rovněž okrajově vyjádřil k možnému nepřiměřenému zásahu do práva nezletilých dětí, přičemž konstatoval, že k nepřiměřenému zásahu v jejich případě by mohlo dojít pouze za situace, kdy by byli nuceni území České republiky opustit oba rodiče. Nejvyšší správní soud

takový kategorický závěr považuje za zcela neodůvodněný, neshledal pro něj ani oporu v judikatuře.

[24] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedených úvah dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a neopírá se o dostatečné zjištění skutkového stavu ve vztahu k posouzení situace stěžovatele dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, a pro tyto důvodně vytýkané vady měl krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušit. Vzhledem k tomu, že již v řízení před krajským soudem byly důvody svědčící pro zrušení rozhodnutí žalovaného, postupoval Nevyšší správní soud dle § 110 odst. 1 a 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. a zrušil rovněž rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku.

[25] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel byl v řízení před soudy zastoupen advokátem, v řízení o žalobě se stěžovateli přiznává náhrada nákladů spočívající v odměně a náhradě hotových výdajů advokáta. Nejvyšší správní soud v souladu s vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif určil odměnu za 3 úkony právní služby [§ 11 odst. 1 písm. a), d) a g) advokátního tarifu; převzetí zastoupení, podání žaloby, účast při jednání], tj. 9 300 Kč a dále 3 x 300 Kč paušální náhradu hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tj. celkem 10 200 Kč. V řízení o kasační stížnosti přiznal soud 1 úkon právní služby dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu (podání kasační stížnosti), celkem odměna a náhrada hotových výdajů činí 3 400 Kč. Celkem je žalovaný povinen uhradit stěžovateli na náhradě nákladů řízení 13 600 Kč. Tuto částku je povinen uhradit do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. května 2022

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu